

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censuris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Svmmarivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

DECISIO III.

Ex cons. 4. alias 18. de vsuris.

Non solum Papa, sed etiam alius quicumque Princeps secularis, siue Imperator siue Rex sit, aut alius qui superiorum non recognoscit, iusta de causa poterit sine peccato, auctoritate sua in terris suis permittere, etiam sine ecclesiastica auctoritate vsurarium exercitum Iudeis, factis honestis capitulis cum eis, & non accipiendo lucrum sibi de illo extortitio; Ita Nau. in Manu. cap. 17. nu. 193. Quamuis melius faceret, qui id non nisi summo Pontifice consulto, cum capitulis ab eo approbatis permitteret. Potest etiam Christianos ad pacta, & conuentus inter Principem, & Iudeos obseruanda compellere, & consequenter ad soluendas vsuras promissas; Iudeis, & permissas. Princeps vero, qui superiorum recognoscit, nihil horum iuste permittere potest, sine auctoritate Papæ, vel illius Superioris, in cuius territorio viuunt.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 34. de vsuris.

Licentia vsuras excedendi in terris ecclesie a Papa concessa, extra terras ecclesie in temporalibus non subiectas, non se extendit; præsertim cum Priuilegiis, quæ in præiudicium aliorum Principum temporalium redundat, Testringenda sit. cap. Post. de priuilegiis. Ad verum autem interest, tam lucris cessantibus, quam damni emergentis seruatis seruandis sine aliqua speciali permissione Principis spiritualis, & temporalis iure communi, tam Iudeo, quam Christiano cuiquam mutuari licet. ex Nau. in Manu. cap. 17. nu. 211.

DECISIO V.

Ex cons. 5. in antiq. est. 35. de vsuris in Nouis.

Sicut rectè nonnunquam permittitur aliquod malum, hoc est, non punitur, vt aliud peius impediatur, vnde & lupanaria in multis locis permittuntur, ne casta matrimonia sollicitentur, & vicia peiora impediatur. ex S. Th. 2. 2. q. 10. artic. 1. ita etiam a Papa in vrbibus, & Auinionis, & alibi ab alijs Principibus vsurarium exercitum Iudeis permissum est ad mala maiora vitiumque euandanda; id quod absque peccato fieri potest non participando in lucro, secus tamen si in illo participarent. ex Nau. in Manu. cap. 17. nu. 195.

DECISIO VI.

Ex cons. 3. in Nouis est. conf. 3. de clandest. despon. in antiq. dub. 6. 7. & 8. sed quia huic titulo magis conuenit, hic apponere visum est.

Armorum delatio vbi non est prohibita, cum multo viore, sed solum sub aliqua parua pena temporalis, non est mortalis, nisi inde aliquid scandalum notabile Reipublice, vel deferrentur in finem mortificatum, cum mortalibus obedientia, vel scandalo, vel ad bella iniusta, præsertim pro infidelibus contra Christianos; in quibus casibus sic deferentes, nihil abintineant, absolui non possunt.

DECISIO VII.

Arma fabricare possunt Christiani in terris Turcarum viuentes, illaque eis vendere, modo, eas ad bella iniusta non fabricent, nec tacite aut virtualiter sciant, aut credant illos, quibus vendunt, eas ad iniusta bella præsertim contra Christianos vsuros; quia hoc esset cooperari ad malum, quod nunquam licitum esse potest.

DECISIO VIII.

Ex cons. 4. in Nouis, est. conf. 3. de clandest. despon. dub. 7. in antiquis.

Turcarum in regione habitans subditus Christianus, Turcis equos & arma iuste vendere potest, dummodo ea intentione non vendat, vt ijs in bellis iniustis vtantur; Negatur legibus prohibentibus quedam ad Tur-

cas deferri, e. ita quorundam. de Iudeis. quæ solum contra illos editæ sunt, qui cum non sint infidelibus subditis, Turcis tamen ea vendunt, & deferunt. Potestque sic Turcis subditus, bellis quæ Turca alijs infidelibus iuste indicit, interesse & acquirere secundum ius commune, cap. nus. genium. d. 1. si ipsi eo vtantur, dominium rerum, & personarum, quas in bello capiunt, vel a captiuis pretium redemptionis exigere, & prædam captam tueri etiam infideles aduersarios occidendo.

DECISIO IX.

Militiæ nomen dare apud Turcas Christianis ibidem commorantibus licet, dummodo non se obligent, nec intendat in bello iniusto bellare; Nam si talem obligationem facerent, grauius peccarent, nec promissionem pro hac parte seruare tenentur. Arg. cap. Militare. 2. q. 1. & cap. Julian. 1. q. 3. proponentesque obligationem hanc prædicta parte non seruare, absolui possunt.

DECISIO X.

Ex cons. 6. in Nouis deest in antiquis.

Cacabi, & alia vasa ænea, vel ferrea ad vsum coquinæ principaliter fabricata, quamuis proprie arma bellica non sint, quia tamen ex eis arma bellica confici possunt, & solent, ideo mercatores, & alij hæc ad satracenos dolo malo, seu fraude deferentes, aut eis hæc vendentes, in Bullam Cæneæ, & alias iuris excommunicationes incidunt; secus vero si bona fide, sine fraude & dolo, aut mala intentione vasa prædicta eidem ad vsus alios quam bellicos vendant.

TITVLVS VI.

De Hæreticis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Inquisitor hæresis super incastu iure communi cognoscere nequit.
- 2 Renunciatio beneficij ante priuationem facta est valida, se-
cus si solum ante declarationem.
- 3 Libros damnatos sine licentia tenens, & legens, Bulla Cæ-
neæ excommunicatur.
- 4 Sepeliens scienter hæreticum excommunicationem non re-
seruatam incurrit.
- 5 Abiuratio de vehementi est quadam purgatio Canonica.
- 6 Iudæi, & Pagani, in quibus ecclesie subiecti sunt.
- 7 Confessio & absolutio excommunicati, se talem ignorantis,
valent.
- 8 Denunciare non tenetur quis, quem hæreticum dubitat, sed
probare nequit.
- 9 Prælati Regulares in subditos de crimine hæresis procede-
re non possunt.
- 10 Hæretici fautor censetur iudex, qui illum aufugere per-
mittit.
- 11 Bona hæreticorum nisi prius declarentur, apprehendi ne-
queunt.
- 12 Testis ad penam ignis se obligans non est ea puniendus.
- 13 Hæreticos notorios non denunciatos vitare non tenemur.
- 14 Iudici interroganti cum iuramento an sacrum fecerit, vel
eidem interfuert, an catholico negare licet.
- 15 Catholicus an, & quomodo in terris hæreticorum habita-
re potest.
- 16 Hæreticorum sumus ducere, ubi, & quando liceat catholico.
- 17 Catholici superiori infideli indifferentia iubenti iuste pa-
rent.
- 18 Laicus de fide disputans, excommunicandus, si scit non li-
cere.

- 19 *Scriptura priuata manu aliena, alij non nocet.*
 20 *Infordeſcens in excommunicatione ultra annum a iudice reſponſurus de fide citandus.*
 21 *Hæreſim manifeſtam aſapiat, dicere, Chriſtus paucos habebit amicos.*
 22 *Abiuratio de leui, aut vehementi, an irregularitatem incur.*
 23 *Filij nati antequam pater fieret hæreticus, panis non afficiuntur.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

- 1 **Q**uamuis attento aliquo Priuilegio, aut conſuetudine a Summo Pontifice approbata, cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. cap. propoſuit, de conceſ. præb. Inquiſitores hæreticæ prauitatis ſuper inceſtu Sacerdotis cum filia ſua ſpirituſuali admiſſo procedere poſſint: attento tamen ſolo iure cõmuni, ſuper huiusmodi crimine procedere nequeunt, & procedendo peccant mortaliter, iuriſdictionem alienam uſurpando ex S. Thom. 2. 2. q. 60. ar. 6. ex eo quod cognoscere non poſſunt niſi de crimine hæreſis, & alijs aliquibus illi acceſſorijs; cap. accuſatus 9. de inceſtu, de hæret. in 6. quale non eſt inceſtus crimen; cum hæreſis fidei catholicæ, cap. Hæc eſt fides 23. q. 1. inceſtus autem virtuti caſtittatis, & pudicitie opponatur, ex S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 9. Sed neque de blaſphemia, in qua fit in iuria Deo, aut ſanctis, neque de ſuperſtitionibus, & diuinationibus, quæ ſunt contra virtutem religionis moralium omnium maximam, ex S. Tho. 2. 2. q. 81. ar. 3. præfati Inquiſitores cognoscere valent, niſi caſu quo contradictionem alicuius articuli fidei implicat, aut manifeſtè hæreſim ſapiant, d. cap. accuſatus. 9. ſane.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 3. de renunc.

- 2 **I**nquiſtus beneficium ſuum renuncians in fauorem alterius qui poſtea tanquam fautor hæreticorum per ſententiam condemnatus abiurat, & ab Inquiſitoribus priuatur beneficijs, & priuatus declaratur, valide renunciat; cum renunciatio beneficij ante priuationem facta, valida cenſeri debeat.

DECISIO III.

Ex conf. 4. alias 9.

- 3 **D**egentes in terris, & Prouincijs hæreticorum, & libros damnatos legentes, & tenentes, excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrun; vt patet. §. 1. Bullæ cœnæ. ſicut etiam ij, qui licet non ex animo ſed falſò, & ſimulatoriè iurant Principem ſeculare caput eſſe non ſolum in rebus temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus, aut qui partim timore, partim ignorantia, criminis ad ſeuitiam tyrannorum vitandam calices, patenas, cruces, aliaque vaſa & ornamenta Sacra & Eccleſiaſtica frangunt, excommunicationem, & irregularitatem incurrun, quæ naſcitur ex crimine notorio de poſitione digno quoad forum contentioſum, ex Naua. in Man. cap. 25. nu. 74. 77. & 148. quoad illud tanquam hæretici notorii diuidendi ſunt, & abſolutione, diſpenſatione, & facultate indigent, immo & inhabiles ſunt ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda, ac ſi illa omnia vero animo egiſſent.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 11.

- 4 **S**epeliens aliquem in loco ſacro, de quo apud quosdam timor eſt, quod ſit hæreticus, excommunicationem non incurrit; cum ius excommunicans ſepelientem ſuſpectum de hæreſi, non excommunicat ſimpliciter ſepelientem, ſed præſumentem ſepelire eum, quæ hæreticum eſſe cognoscit; cap. Quicumque, de hære. in 6. clem. 1. de ſepult. præſumptio autem dolum & malitiam præſupponit; quæ tamen excommunicatio non eſt reſeruata Papæ per Bullam Cœnæ vel alia iura, ſicut excommunicatio propter hæreſim incurſam eadem reſeruatur.

DECISIO V.

Ex conf. 5. (alias) 16.

6. 19.

5 **Q**ui verè hæreticus fuit, & pœnitens hæreſeos a ſe admiſſæ iam confeſſæ, vel probatæ eam abiurat, vt miſericordiam confequatur, & ne ad mortem tradatur: c. primum. 1. q. 7. c. ego Berengarius. de confeſ. d. 2. & c. ad abolendam. §. præſenti. de hæret. ad beneficia, & officia confequenda inhabilis eſt, donec habilis fiat, & ipſo iure habitus, & alijs oib. bonis priuatur; cap. 2. §. hæretici de hæ. in 6. & cap. vergentis. & cap. cum ſecundum tit. eo. & reſignatio beneficij ob hæreſim vacantis nulla & irrita eſt; ita Pius. V. Extr. Cum ex Apoſtolatus. Cui verò abiuratio de leui, immo & de vehementi ſuſpicionem, tanquam purgatio canonica imponitur, & abſolutus, & innocens a crimine impoſito oſtenditur, d. c. ad abolendam. §. Qui vero. & cap. accuſatus de hæ. in 6. nullam omnino inhabilitatem ad obtenta, vel obtinenda beneficia incurrit; cap. Inter de purg. canon. Sed neque reſignatio beneficij ab eo facta per Bullam Pij V. annullatur.

DECISIO VI.

Ex conf. 7. alias 4.

6 **H**æreticus factus occasione Iudaorum ei Iudaïſmum perſuadentium, & ad eor rediens & abſolutionem ab excommunicatione Bullæ Cœnæ petens, non niſi manifeſtatis Iudaïſ præſatis, vt ab Inquiſitoribus puniri poſſint, abſolui debet. Quamuis enim Iudæi cum nondum baptizati ſint, complices hæreticorum eſſe nequeant, ad hoc vt hæretici dicantur, ex Naua in Man. cap. 26. num. 13. nec eccleſiæ legibus ſubijci, quoad legis Chriſtianæ obſeruantiam; cap. gaudemus. de diuortijs. Quia tamen eccleſia ad fidem ſuam defendendam iuriſdictionem habet, inſtè poteſt quocumque turbantes eam, & retrahentes Chriſtianos ab obſeruantia legis Chriſtianæ punire: cum huiusmodi peccata, aut mere fori eccleſiaſtici, aut ſaltem fori miſeri ſint, in quibus caſtigandi iudicium ſeculare præuenire poteſt. cap. cum ſit generale, de foro compet. cap. contra chriſtianos de hære. in 6. & cap. ſape 28. q. 1.

DECISIO VII.

Ex conf. 8. alias 5.

7 **Q**ui in vera & catholica fide perſeuerans, cum hæreticis ſapienter conueſatur, & verba, & hæreticales blaſphemias eorum audit, & libros eorum e uicioſitate quadam, & ſciendi ſolum audire ductus emit, tenet, & legit, ſed poſtea penitentia ductus libros, quos emerat, comburit, & cuiusdam iubilij auctoritate a Confeſſario ab omnibus peccatis abſoluitur, non obſtante quod in dictis literis continebatur expreſſè, ne legentes, & tenentes libros prohibitos abſoluantur, quia confeſſario perſuadet, quod abſolui debet ex eo, quia tunc non legebat, nec detinebat, licet legit, & detinuerit; legendo, & tenendo illos libros in excommunicationem Bullæ Cœnæ incidit, non quidem quatenus excommunicat hæreticos (cum hic verè coram Deo Catholicus erat, licet in foro exteriori vt hæreticus erit iudicandus, ex Naua in Man. cap. 11. num. 24. & 25. & cap. 27. num. 16.) ſed quatenus excommunicat tenentes & legentes libros hæreticorum ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Confeſſio vero & abſolutio poſtea a confeſſario facta valida ſuit, (quamuis confeſſarius poteſtatem eum abſoluendi ab excommunicatione non habuerit) eo quod confeſſio & abſolutio excommunicati ſe talem ignorantis valent; ita Na. in Ma. c. 9. nu. 3.

DECISIO VIII.

Ex conf. 9. alias 3.

8 **V**ltramontanus qui cum hæreticis ultra montes conuerſatus eſt, illos denunciare non tenetur; ſi vero cum illis in Italia, vel Hiſpania, & alijs, ubi viget Inquiſitio, conuerſatus ſit, illos denunciare obligatur, dummodo tamen pro certo, & indubitato ſciat aliquem eſſe hæreticum.